

Veselības ministrija

Brīvības iela 72, Rīga, LV-1011, tālr. 67876000, fakss 67876002, e-pasts vm@vm.gov.lv, www.vm.gov.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā   Nr. 01-18.1/1821
Uz 20.03.2019.

Biedrībai "EAPN-Latvia"

Par EAPN-Latvia priekšlikumiem

Veselības ministrija ir saņēmusi un izvērtējusi Jūsu 2019.gada 20.marta vēstulē ietvertos priekšlikumus veselības aprūpes sistēmas pieejamības pilnveidošanai. Sniedzam šādu skaidrojumu:

1. Palielināt valsts budžeta finansējumu veselības aprūpes sistēmai uz 5% no IKP pašreizējo 3,6% vietā, vērtējot nepieciešamās investīcijas no valsts budžeta līdzekļiem veselības aprūpes jomā kopsakarā ar ilgtermiņa ieguvumiem tautsaimniecībā un iedzīvotāju labklājībā. Novērst neefektīvu un izšķērdīgu valsts budžeta līdzekļu izmantošanu veselības aprūpes sistēmā.

Kopumā atbalstām Jūsu ierosinājumu palielināt valsts budžeta finansējumu veselības aprūpes sistēmai uz 5% no iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP). Vienlaikus skaidrojam, ka 2018.gadā veselības aprūpes finansējums atbilstoši likumam "Par valsts budžetu 2018.gadam" un Finanšu ministrijas rīkojumiem, tai skaitā iekļaujas arī Eiropas struktūrfondi, ārvalstu finanšu palīdzība, kā arī no Eiropas Komisijas pieļautās deficīta atkāpes finansējums veselības reformas pasākumu īstenošanai un 1% finansējuma pārdale no valsts sociālās obligātās apdrošināšanas iemaksām kopā sastādīja 3,63% no IKP.

Veselības aprūpes finansēšanas likuma 4.panta otrā daļa nosaka, ka veselības aprūpes vispārējās valdības sektora¹ finansējums, sākot ar 2019.gadu, nedrīkst būt mazāks kā iepriekšējā gadā, izņemot to finansējumu, kas piešķirts uz noteiktu laiku specifiskam mērķim, savukārt, sākot ar 2020.gadu, finansējums veido vismaz četrus procentus no IKP.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 21. maija regulas (ES) Nr. 549/2013 par Eiropas nacionālo un reģionālo kontu sistēmu Eiropas Savienībā (Dokuments attiecas uz EEZ) A pielikuma 2.113. punkta izpratnē VMvest_080419_EAPN

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

Vēršam uzmanību, ka Veselības ministrija var iesniegt priekšlikumus finansējuma palielināšanai no valsts budžeta veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai, bet finansējuma apmēra noteikšana ir Ministru kabineta kompetencē, skatot kopējo visu nozaru budžetu. Atbilstoši kompetencei Finanšu ministrija un Valsts kanceleja sagatavo un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā sniedz priekšlikumus par normatīvajos aktos un attiecīgajos politikas plānošanas dokumentos paredzēto pasākumu realizācijai un ministrijas uzdevumu veikšanai nepieciešamo finansējumu no valsts budžeta, un iesniedz tos pieņemšanai Saeimā.

Līdz ar to informējam, ka atbilstoši likumprojekta “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022.gadam” un likumprojekta “Par valsts budžetu 2020.gadam” sagatavošanas grafikam (Ministru kabineta 2019.gada 19.marta sēdes protokols Nr.14 25.§) 2019.gada 15.jūlijā Veselības ministrija iesniegs Finanšu ministrijā prioritāro pasākumu pieprasījumu 2020., 2021. un 2022.gadam, lai kopumā palielinātu veselības aprūpes finansējumu.

2. Samazināt administratīvās izmaksas valsts veselības aprūpes iestādēs, novirzot līdzekļus ārstniecības personu atalgojuma palielināšanai. Radīt motivējošu atalgojuma sistēmu ārstniecības personām, novēršot to aizplūšanu uz privātajām ārstniecības iestādēm un ārvalstīm. Ieguldīt līdzekļus ārstniecības personu kvalifikācijas pilnveidošanā un apmācībās, īpaši ārstniecības iestādēs reģionos.

Valsts veselības aprūpes iestādēs, tai skaitā padotības iestādēs, administratīvās izmaksas galvenokārt veido veselības nozarē strādājošo administratīvo darbinieku atlīdzība un nodokļi, telpu uzturēšanas un sakaru izmaksas, auditoru, juridisko pakalpojumu un citi vadīšanas un administrācijas izdevumi, kas kopumā veido ~5% no kopējiem izdevumiem. Ņemot vērā to, ka ārstniecības iestādēs konkurētspējīga atalgojuma dēļ trūkst ne tikai ārstniecības personāls, bet arī pārējais personāls, kas iesaistīts veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības un kvalitātes nodrošināšanā (reģistratori, grāmatveži, iepirkumu speciālisti, informācijas tehnoloģiju (IT) speciālisti utt.), nepieciešams nodrošināt samērīgu un konkurētspējīgu darba samaksu. Vēršam uzmanību, ka 2018.gada 18.decembrī tika apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.851 “Noteikumi par zemāko mēnešalgu un speciālo piemaksu veselības aprūpes jomā nodarbinātajiem”, kas paredz, ka no 2019.gada 1.janvāra veselības aprūpes jomā nodarbinātajiem zemākā mēnešalga pieaugs par 20% salīdzinājumā ar 2018.gadu, kā arī tika veikti grozījumi Ministru kabineta 2018.gada 28.augusta noteikumos Nr.555 “Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība” (Ministru kabineta 2018.gada 18.decembra noteikumi Nr.836), paredzot ārstniecības personu darba samaksas pieaugumu - integrēšanai veselības aprūpes pakalpojumu tarifos (informatīvais ziņojums “Par ārstniecības personu un ārstniecības iestāžu pārējā personāla atlīdzības palielināšanu 2019.-2021.gadam” (Ministru kabineta 2018.gada 27.novembra VMvest_080419_EAPN

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

sēdes protokols Nr.56 46.§)). Arī 2020. un 2021.gadā Veselības ministrija plāno virzīt jautājumu par vidējās darba samaksas 20% pieaugumu, ārstu atalgojumam sasniedzot divkārtu tautsaimniecībā nodarbināto vidējo darba samaksu. Konkurētspējīgs atalgojums ārstniecības personām ir viens no būtiskākajiem aspektiem, kas ietekmē veselības nozares cilvēkresursu nodrošinājumu veselības aprūpes sistēmā.

2018.gadā 85 miljoni *euro* tika ieguldīti ārstu, ārstu palīgu, māsu un māsu palīgu darba samaksas paaugstināšanā. Šogad šim mērķim tiek novirzīti 87,5 miljoni *euro*.

Paralēli atalgojuma celšanai, regulāri tiek īstenoti citi mehānismi, lai mazinātu ārstniecības personāla iztrūkumu ārstniecības iestādēs.

Piemēram, Veselības ministrija no piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem plāno un finansē ārstniecības personu pamatstudiju izglītības programmas, kā arī koordinē no valsts budžeta finansēto rezidentu apmācību, veic rezidentu sadali un finansē rezidentūru. Rezidentūras studiju vietu skaits prioritāri tiek palielināts tajās rezidentūras programmās, kurās ir vislielākais ārstu speciālistu trūkums. Piemēram, 2019.gadā plānotas 50 ģimenes ārstu rezidentūras vietas (šobrīd izglītojas – 157), 20 – internistu (šobrīd izglītojas - 52), 15 - anestezeologu, reanimatologu (šobrīd izglītojas – 91), 7 neatliekamās medicīnas ārstu vietas (šobrīd izglītojas – 36) u.c. Tāpat, organizējot rezidentūras pretendentu atlasīti atklātā un vienlīdzīgā konkursā atbilstoši uzņemšanas noteikumos noteiktajiem kritērijiem, ja ir līdzvērtīgi rezultāti, priekšroka ir tiem rezidentūras pretendentiem, kuriem ir noslēgta vienošanās ar pašvaldību vai valsts vai pašvaldības ārstniecības iestādi, kas sniedz no valsts budžeta apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus ārpus Rīgas, par darba tiesisko attiecību uzsākšanu attiecīgajā ārstniecības iestādē ārpus Rīgas pēc rezidentūras programmas beigšanas.

Vissatraucošākā situācija ir ar māsu nodrošinājumu, kuru kopējais skaits ir kritiski nepietiekams un iegūtā kvalifikācija jau ilgstoši nespēj nodrošināt mainīgās darba tirgus prasības. Paredzams, ka problēma daļēji tiks risināta, ieviešot konceptuālajā ziņojumā par māsas profesijas attīstību paredzētos pasākumus². Konceptuālajā ziņojumā piedāvāto risinājumu ilgtermiņa mērķis ir nodrošināt, ka izglītības iestādes sagatavo māsas (vispārējās aprūpes māsas), kuras pēc izglītības iestādes absolvēšanas izvēlas un ir tiesīgas pilnvērtīgi strādāt Latvijas veselības aprūpes sistēmā. Līdz ar to paredzēts atteikties no divpakāpju sistēmas māsas kvalifikācijas iegūšanā, vienlaikus paplašinot māsas profesiju ar padziļinātu kompetenci (internajā, ķirurģiskajā un ambulatorajā aprūpē, kompetenci patstāvīgi konsultēt, nodrošināt un novērtēt pacientu aprūpes kvalitāti), kā arī nodrošinot izveles iespējas paralēli darbam profesijā apgūt profesionālās pilnveides ietvaros specializācijas jomas. Tādējādi plānots atteikties no sertifikācijas procesa.

Šobrīd no Eiropas Sociālā fonda finansējuma tiek nodrošināts atbalsts

² Pieejams: <http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40471851>
VMvest_080419_EAPN

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu